

Ἐκκλησία Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις

«Ἐντολὴ γὰρ Κυρίου μὴ σιωπᾶν ἐν καιρῷ κινδυνευούσης Πίστεως. Λάλει γάρ, φησί, καὶ μὴ σιώπα... Διὰ τοῦτο κατῶ ὁ τάλας, δεδοικὼς τὸ Κριτήριον, λαλῶ».

(Ὁσ. Θεοδώρου Στουδίτου, ἄξ 99, 1321)

Ἐκκλησία Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις κατὰ τὴν πρώτη χιλιετία^(*)

Ο θεολογικὸς Διάλογος Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν ἔχει ἐστὶν ὀρθόδοξη σὺν κριτικῇ ἐρώτημα: «Ποιὸς ἦταν ὁ ρόλος τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης κατὰ τὴν πρώτη χιλιετία;». Εἶχε δηλαδὴ ὁ Πάπας πρωτεῖο ἐφ' ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τί εἶδους ἦταν αὐτό; Πρόκειται γιὰ ἓνα θέμα ποὺ τέθηκε μὲ τὸ Κείμενο τῆς Ραβέννας (2007), συζητήθηκε κατὰ τὴν ἸΔ' Συνέλευσι τῆς Μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διαλόγου στὴν Κύπρο (Ὀκτώβριος 2009) καὶ συνεχίσθηκε στὴν Βιέννη αὐτὲς τὶς ἡμέρες (20-27 Σεπτεμβρίου 2010). Γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ ἔχουν γραφῆ πολλὰ ἀξιόλογα κείμενα. Λόγω μάλιστα τῆς ἰδιαίτερας σημασίας τοῦ τρόπου χειρισμοῦ τοῦ ἀπὸ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἢ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος ἔλαβε θέσιν μὲ τὴν ἱστορικὴ ἀπόφασί της (Ὀκτώβριος 2009) νὰ ὀρίξη αὐτὴ ἢ ἴδια τὶς κατευθύνσεις ποὺ θὰ ἀκολουθοῦν οἱ ἐκπρόσωποί της στὸν Διάλογο καὶ νὰ ἐνημερώνονται γιὰ κάθε βῆμα του. Ἔτσι θὰ ἀποφεύγεται ἡ πλημμελὴς διαχείρισις τῶν σοβαρῶν αὐτῶν δογματικῶν ζητημάτων ἀπὸ τὶς ἴδιες πάντοτε ὀλιγομελεῖς ἐπιτροπὲς καὶ ἀπὸ κάποιους «εἰδικούς τοῦ οἰκουμενισμοῦ» ἐρήμην τῆς Ἱεραρχίας.

Ἡ Ἱερὰ Κοινότης τοῦ Ἁγίου Ὁρους σὲ εἰδικὴ ἀνακοίνωσί της (22 Σεπτεμβρίου/5 Ὀκτωβρίου 2009) εἶχε ἐκφράσει «τὴν ἔντονον ἀνησυχίαν καὶ τὸν προβληματισμὸν αὐτῆς, διότι συζητεῖται τὸ Παπικὸν Πρωτεῖον, πρὶν ἀκόμη ὁ Παπισμὸς ἀποβάλλῃ τὰ αἰρετικά του δόγματα καὶ τὸν κοσμικὸν του χαρακτῆρα (Κράτος τοῦ Βατικανοῦ)», καὶ εἶχε παρατηρήσει ὅτι «ἡ μόνη προϋπόθεσις γιὰ νὰ συζητηθῇ τὸ θέμα τοῦ Πρωτείου εἶναι ἡ ἐπάνοδος τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν στὴν Ὁρθόδοξο Πίστι καὶ στὸ συννοδικὸ πολίτευμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ὄχι ἡ “ἐνότης ἐν τῇ ποικιλίᾳ” τῶν δογμάτων».

Συμβολὴ στὴν ἀντιμετώπισι τοῦ ἐνδεχομένου, νὰ ἀναγνωρισθῇ στὸν Πάπα τῆς Ρώμης ἓνα παγκόσμιον πρωτεῖον πλὴν τῶν κανονικῶς ἀνεγνω-

ρισμένων πρεσβείων τιμῆς, καὶ μάλιστα ἐν ὅσῳ δὲν ἔχει ἐπανέλθει στὴν Ὁρθόδοξο Πίστι, ἀποτελοῦν τὸ ἄρθρο τοῦ σεβαστοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας: «Περὶ τὴν ἀναγνώρισιν παγκοσμίου πρωτείου στὸν Πάπα τῆς Ρώμης κατὰ τὴν πρώτη χιλιετία» (22 Σεπτεμβρίου 2009) καὶ ἡ εἰσήγησις ἀδελφοῦ αὐτῆς στὴν Θεολογικὴ Ἡμερίδα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς (28 Ἀπριλίου 2010) μὲ τίτλο: «Τὰ πρεσβεῖα τιμῆς καὶ ἡ ἐνότις τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν πρώτη χιλιετία». Κεντρικὸ μῆνυμα καὶ τῶν δύο αὐτῶν κειμένων εἶναι ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἀνεγνώριζε στὸν ἐπίσκοπο Ρώμης, τότε ποῦ ἦταν Ὁρθόδοξος, μόνον τὰ κανονικὰ πρεσβεῖα τιμῆς καὶ οὐδὲν πλέον. Ὅποιαδήποτε μεθόδευσις γιὰ ἀπονομὴ κάποιου παγκοσμίου πρωτείου στὸν Πάπα σήμερα, ἐφ' ὅσον ὑφίσταται ὁ παπισμός, εἶναι ἀνεπίτρεπτη.

Παρενέργειες τῶν θεολογικῶν διαλόγων

Η ἐφαρμογὴ μερικῆς μυστηριακῆς κοινωνίας μὲ τοὺς Ἀντιχαλκηδονίους εἶναι ἓνα σοβαρὸ θεολογικὸ, κανονικὸ καὶ ἐκκλησιαστικὸ ἀτόπημα, βασιζόμενο στὶς λανθασμένες θεολογικὲς προτάσεις τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ περατωθέντος θεολογικοῦ Διαλόγου Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονίων. Οἱ διαβεβαιώσεις ἐκκλησιαστικῶν παραγόντων, ὅτι οἱ ἀποφάσεις καὶ οἱ προτάσεις τῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ποῦ διεκπεραίωσε τὸν Διάλογο δὲν θὰ ἔχουν πρακτικὰ ἀποτελέσματα πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπικύρωσί τους ἀπὸ τὴν πανορθόδοξο Σύνοδο, δὲν τηροῦνται. Στὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας ἐφαρμόζεται ἤδη ἀπὸ τὸ 1991 προωθημένη μυστηριακὴ κοινωνία. Πρόσφατες ὁμως πληροφορίες γιὰ προώθησι τῆς μυστηριακῆς κοινωνίας μὲ τοὺς Ἀντιχαλκηδονίους στὴν Ἀμερικὴ καθιστοῦν γενικώτερο τὸ πρόβλημα. Σὲ βιβλίον ποῦ ἐξέδωσε ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ Ὁρθοδόξων καὶ ἀντιχαλκηδονίων ἐκκλησιῶν τῆς Ἀμερικῆς (τῆς S.C.O.B.A. καὶ τῆς S.C.O.O.C.), ἡ ὁποία ἀπὸ τὸ 2000 δραστηριοποιεῖται γιὰ τὴν προώθησι τῆς ἐνώσεως Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονίων, περιλαμβάνονται τὰ ἀκόλουθα ἀνησυχητικά: «Τὰ μέλη ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν πρέπει νὰ ἐνθαρρύνωνται νὰ εἶναι παρόντα στὴν Θεία Λειτουργία καὶ στὰ ἄλλα Μυστήρια στὶς ἐνορίες τῆς ἄλλης παραδόσεως. Αὐτὴ ἡ πρακτικὴ δίνει τὴν εὐκαιρία νὰ συμπορεύωνται καὶ νὰ ἐκτιμοῦν τὶς λειτουργικὲς παραδόσεις τοῦ ἄλλου. Λόγω τῆς τυπικῆς διαιρέσεως μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὑπάρχει μία τυπικὴ διακοπὴ τῆς μυστηριακῆς κοινωνίας. Αὐτὸ σημαίνει π.χ. ὅτι οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ πιστοὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν μποροῦν κανονικὰ νὰ λαμβάνουν

τὴν Θεία Εὐχαριστία καὶ τὰ ἄλλα Μυστήρια σὲ μία ἐνορία τῶν Ἀνατολικῶν Ὁρθοδόξων. Κατὰ κανόνα ἰσχύει ἐπίσης καὶ τὸ ἀντίστροφο. Αὐτὴ εἶναι ἡ τραγικὴ συνέπεια τῆς διαιρέσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὅμως πάντοτε ὑπάρχουν ἐξαιρέσεις αὐτῆς τῆς πρακτικῆς σὲ περιπτώσεις σοβαρῆς ποιμαντικῆς ἀνάγκης. Πραγματικά, ἡ ἰδιάζουσα σχέση πὺν ὑπάρχει μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ὁρθοδόξων προσφέρει τὴν βᾶσι γιὰ εἰδικὲς πρακτικὲς, ποιμαντικὰ ἀναγκαῖες στὸν χῶρο τῆς μυστηριακῆς ζωῆς. Ἦδη στὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ στὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ἀντιοχείας ὑπάρχουν ἐπίσημες συμφωνίες σχετικὰ μὲ τὰ Μυστήρια. Ἐδῶ στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες, οἱ Ἀνατολικοὶ Ὁρθόδοξοι πιστοὶ, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν δικὲς τους ἐνορίες σὲ κάποια περιοχὴ, γίνονται δεκτοὶ στὶς Ὁρθόδοξες ἐνορίες. Μὲ τὴν εὐλογία τοῦ ἐπιχωρίου ἐπισκόπου καὶ τοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας, τοὺς ἐπιτρέπεται νὰ λάβουν τὴν Θεία Κοινωνία. Λαμβάνουν χώραν καὶ Βαπτίσεις καὶ Γάμοι. Μνημόσυνα καὶ Κηδεῖες ἐπίσης λαμβάνουν χώραν. Αὐτὰ συμβαίνουν ὑπὸ τὴν προϋπόθεσι ὅτι σὲ κάποια περιοχὴ δὲν ὑπάρχουν ἱερεὺς καὶ ἐνορία μιᾶς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Οἱ Ἀνατολικὲς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίαι ἀκολουθοῦν γενικῶς τὴν ἴδια ἐπίσης πρακτικὴ» (Restoring the Unity in Faith - Oriental Orthodox Theological Dialogue, Holy Cross Orthodox Press, Η.Π.Α. 2007, σελ. 92-93).

Παρομοία πρὸς αὐτὴ τὴν κανονικῶς ἀνεπίτρεπτη πρακτικὴ, σημειωτέον, ἐφήρμοζε τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Ρωσίας γιὰ ρωμαιοκαθολικοὺς πιστοὺς ἐπὶ τι διάστημα καὶ τὴν διέκοψε μετὰ ἀπὸ διαμαρτυρία τοῦ Ἁγίου Ὅρους πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Κανένας ποιμαντικὸς σχεδιασμός, γιὰ νὰ κερδίσουμε δὴθεν κάποιους ἐμπεριστάτους ἐτεροδόξους ἢ γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσουμε «ἐξ ἀγάπης» τὶς θρησκευτικὲς τους ἀνάγκες, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀνατρέπη τὸ πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν βαθύτερη οὐσία του, δηλαδὴ τὴν ἐνότητά της ὡς κοινωνίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ ὁποία ἐδράζεται στὴν Ὁρθόδοξο Πίστι καὶ βιώνεται κατ' ἐξοχὴν στὴν Θεία Εὐχαριστία.

(*) Περιοδ. «Ὁ Ὅσιος Γρηγόριος», ἔτος 2010, ἀριθ. 35: «Ἐπὶκαιρα Γεγονότα καὶ Θέματα», σελ. 122-126.